

2017.10.17. Vilnius

KREIPIMASIS

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PSICHOLOGŲ PRAKTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-685

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime registruotas „Lietuvos Respublikos psichologų praktinės veiklos įstatymo projektas, Nr. XIII-685“ (toliau Projektas) kelia didelį susirūpinimą. Viena vertus, nėra objektyvių aplinkybių – statistinės ar kitos informacijos apie reikšmingą skundų skaičių dėl nekokybiškų psichologo paslaugų bei kitų įrodymų, kad nelicencijuojama psichologo veikla Lietuvoje daro žalą. Todėl manome, kad psichologo praktinės veiklos licencijavimas yra nepagrįstas ir perteklinis. Kita vertus, LR vyriausybės nutarime „Dėl licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“ licencijavimo pagrindų aprašo II skyriaus 5 punkte nurodyta, kad:

“5. Veiklos licencijavimas – tinkama teisinio reguliavimo priemonė tik tada, kai jis atitinka abi šias sąlygas:

5.1. veiklos licencijavimu siekiama išspręsti aiškiai nustatytą problemą ir apsaugoti svarbius visuomenės interesus ir nėra mažiau ribojančių priemonių nustatytai problemai spręsti ir svarbiems visuomenės interesams apsaugoti, tai yra, įvertinus veiklos licencijavimo alternatyvas (pavyzdžiui, savireguliacijos galimybę, veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą ir kontrolę), nustatoma, kad veiklos licencijavimu siekiamų tikslų kitos priemonės nepadėtų pasiekti, o pasirinkta teisinio reguliavimo priemonė – veiklos licencijavimas – neriboja ūkio subjektų teisių ir laisvių daugiau, nei to reikia veiklos licencijavimu siekiamam tikslui pasiekti;

5.2. ir jis netaikomas tik kaip priemonė rinkos dalyvių skaičiui apriboti ar juo nesiekama tik gauti papildomų biudžeto pajamų.“

Siūlomas veiklos licencijavimas yra netinkama teisinio reguliavimo priemonė, nes ji neatitinka šių abiejų sąlygų.

Pastebėtina, kad numatomame projekte už licencijavimo tvarką bus atsakinga viena asociacijos pagrindais veikianti organizacija, kas savo ruožtu gali sukurti prielaidas korupcinei veiklai ar interesų konfliktams. Į šį aspektą atkreipė dėmesį ir Specialiųjų tyrimų tarnyba, teikdama antikorupcinio vertinimo išvadą.

Atkreipiame dėmesį, kad numatoma licencijavimo tvarka smarkiai sumažins psichologų paslaugų prieinamumą, nes šiame projekte numatomos papildomos išlaidos (už narystę, licencijavimą, už 1500 valandų prižiūrimos praktikos, 50 valandų supervizijų ir t.t.) privers kelti psichologų paslaugų įkainius. Viena didžiausių psichologų paslaugų pirkėjų yra pati valstybė ir savivaldybės, tad išaugusi paslaugų kaina neabejotinai turės įtakos bendram valstybės ir savivaldybių biudžeto išlaidų padidėjimui. Dėl papildomai sukurtų kainos ir laiko barjerų tapimas psichologu taps labai sudėtinga, ilga, brangia procedūra. Pažymėtina, kad motyvuotų žmonių skaičius tapti psichologais galimai mažės. Tai paneigia pateikto įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytą poveikio vertinimo išvadą, kad įgyvendinant įstatymą valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.

Blogėjanti visuomenės psichikos sveikata lemia vis didesnę psichologinių paslaugų poreikį. Pažymime, kad sumažėjęs psichologo paslaugų prieinamumas padarys ypatingai didelę žalą kaimo

vietovių gyventojams. Jau dabar pastebimi sunkumai, su kuriais susiduria regionų švietimo bei sveikatos apsaugos įstaigos, ieškodamos kvalifikuotų specialistų. Įteisinus privalomą licencijavimo tvarką ir tokiu būdu pabranginus psichologo kvalifikacijos įgijimą, Lietuvos regionams psichologų paslaugos gali tapti visiškai neprieinamos. Tai sąlygos dar gilesnę kaimo vietovių atskirtį. Atkreiptinas dėmesys, kad spręsti tokioms problemoms, kaip alkoholizmas, smurtas artimoje aplinkoje, negalia, vaikų teisių pažeidimai, savižudybės būtina prieinama psichologo pagalba. Manome, kad siūloma licencijavimo tvarka sukurs prielaidas psichologų paslaugas gauti tik didesnes pajamas turinčiam žmonių ratui užribyje palikdama jautriausius socialinius sluoksnius.

Siūlymas licencijuoti psichologo praktinę veiklą pabaigus psichologijos bakalauro ir magistro studijas bei atlikus magistro privalomąją praktiką, kvestionuoja ir universitetinį išsilavinimą, ir psichologų, kaip specialistų, parengimo kokybę.

Taigi mes nepritariame šiam Projektui ir siūlome, įvertinus realią Lietuvos situaciją, atsisakyti siekio reglamentuoti psichologo profesinę veiklą, taip pat atsisakyti siekio nustatyti licencijavimo tvarką.

Manome, kad esama psichologo kvalifikacija, gauta įgijus aukštąjį universitetinį psichologijos studijų krypties išsilavinimą (psichologijos bakalauro ir psichologijos magistro kvalifikacinius laipsnius arba įgijus psichologo profesinę kvalifikaciją baigus vientisąsias universitetines psichologijos studijų krypties studijas, penkerių metų nuosekliųjų universitetinių studijų psichologo diplomą) arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintą lygiavertį užsienyje įgytą išsilavinimą, yra pakankama.

Manome, kad specialiuose teisės aktuose (ŠMM, SAM), pagal atskiras psichologų veiklos sritis numatyti reikalavimai yra pakankami tinkamai psichologo kvalifikacijai užtikrinti.

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos „Viltis“ vadovė Dana Migaliova

Fenomenologinių tyrimų instituto vadovė dr. Agnė Matulaitė

Tėvystės centro direktorė Ieva Dapšauskė

Primum Esse, psichologinės konsultacinės firmos direktorė Solveiga Grudienė

„Kitokie projektai“ vadovė Rūta Bulotaitė

Lietuvos humanistinės psichologijos asociacijos prezidentas Timas Petraitis

Lietuvos vaikų ir šeimos terapijos asociacijos prezidentė Aušra Pundzevičienė

Lietuvos šokio-judėsio terapijos asociacijos prezidentė Raimonda Duff

Mediator LT vadovas Šarūnas Mačiulis

Vilniaus geštalt instituto direktorė Brigita Kaleckaitė

Vadybos sprendimų centro direktorė Jolanta Nėjutė

VšĮ Pasaulio vaikai direktorė

Silva Jūratė Saucikaitė